

Puutuoteteollisuuden markkinakysyntä on edelleen hyvällä tasolla

Puutuotealan kaikilla alatoimialoilla riittää kysyntää. Alan yritykset arvioivat suhdanteen jatkuvan samankaltaisena seuraavan vuoden ajan. Kiertotalous ja muovin korvattavuus luovat uusia mahdollisuuksia puutuotealalle.

Puutuoteteollisuuden viennin arvo kasvoi ensimmäisen vuosipuoliskon aikana noin kolme prosenttiyksikköä viime vuoden vastaavaan ajankohtaan nähden. Myös kotimaan kysyntä jatkuu hyvänä, mutta rakentamisen tahti hidastuu loppuvuoteen ja ensi vuoteen mentäessä, mikä on nähtävissä myönnettyjen rakennuslupien määrässä. Suurin lasku on kerrostaloasuntojen rakentamisessa, mutta pientalojen – joiden rakentamisessa puutalovalmistajat ovat vahvoilla – kysyntä jatkuu edelleen hyvänä alkuneljänneksen laskusta huolimatta.

Taloteollisuudessa ensimmäinen vuosineljännes on huono kuvaamaan koko vuoden kysynnän kehittymistä. Rakennuspuusepänteollisuus on hyvin sidonnainen rakentamisen suhdanteisiin. Rakentamisen hidastumisesta huolimatta lähiajan näkymät myös rakennuspuusepänteollisuudessa jatkuvat hyvinä.

Hirsitalojen osuus pientalorakentamisessa on ennätystasolla: noin joka viides pientalo on hirsirakenteinen. Kotimaan markkinakysyntä on ollut vahvaa, mutta kasvua toivotaan lisäksi viennistä. Uusia puuelementtien ja moduuleiden valmistajia sekä innovatiivisia puurakentamisen konsepteja on tullut markkinoille. Puun käytön osuutta on mahdollista selvästi kasvattaa julkisen puolen rakentamisessa sekä kerrostalorakentamisessa.

Vaativan puurakentamisen kehittämiseksi on kuitenkin tärkeää, että alalle muodostuisi yhtenäisiä standardeja. Monilta osin puurakentamisen yhteiset käytännöt ovat vielä muodostumatta toisin kuin esimerkiksi betonteollisuudessa. Lisäksi vaativien puurakenteiden rakennesuunnittelijoista on kova pula, mikä osaltaan hidastaa puukerrostalojen suunnitteluprosessia.

Puutuoteteollisuuden liikevaihdon kehitys on suhteessa muuhun teollisuuteen hyvällä tasolla sahateollisuuden alkuvuoden tuotannollisista ongelmista huolimatta (kuva 1).

Kallis tukki heikentää sahateollisuuden kilpailukykyä

Sahateollisuuden tuotantokustannuksista noin kaksi kolmasosaa tulee raaka-ainekustannuksista, joten tukin hinta vaikuttaa oleellisesti Suomen sahateollisuuden kilpailukykyyn. Yksityiset sahat ovat huolissaan tukkipuun korkeista kustannuksista ja sahateollisuuden kannattavuudesta. Vaikka markkinoilla koettiin vielä toiselle vuosipuoliskolle siirryttäessä hinnannousuja, eivät hinnankorotukset riitä kompensoimaan tukin korkeaa hintaa. Tukki- ja kuitupuun hinnoittelupolitiikkaan kaivataan enemmän läpinäkyvyyttä.

Sahatavaran globaali kysyntä jatkuu hyvänä ja megatrendit tukevat kysynnän kehittymistä positiiviseen suuntaan. Suomen suurin kuusisahatavaran markkina on Kiina, jossa asiakkaat ovat vähentäneet ostojaan kuluvana vuonna. Kiinassa valtio on lakkauttanut merkittävän osan puuta jalostavista yrityksistä ympäristönäkölmiin vedoten. Samalla tarkoitus on karsia harmaata taloutta.

Arvioidaan, että Kiinan markkinan ja siellä toimivien yritysten uudelleen organisoituminen saattaa kestää parikin vuotta. Myös kauppasota ja Kiinan valuutan heikkeneminen suhteessa dollariin ovat osiltaan vaikuttaneet hidastuneeseen maahantuontiin. Erityisesti matalalatautuisemman sahatavaran tuonti Kiinaan on laskenut.

Huonekaluteollisuudessa pärjää erikoistumalla

Kilpailu huonekaluteollisuudessa jatkuu kovana. Huonekalujen tuonnin arvo on lähes neljä kertaa suurempi kuin viennin arvo. Huonekaluteollisuudessa on kuitenkin mahdollista pärjätä erikoistumalla ja panostamalla jatkuvaan tuotekehitykseen ja innovatiiviseen designiin.

Alihankintaverkostojen hyödyntäminen on kasvussa, mikä osaltaan luo kustannustehokkuutta ja kilpailukykyä yrityksille, jotka ovat panostaneet verkostoihin liiketoiminnan strategiassaan. Erikoiskalustepuolella korostuu projektinhallinnan ja palvelurakenteen merkitys. Meripuoleen erikoistuneilla yrityksillä riittää kysyntää niin uusien laivojen kuin jatkossa saneeraustenkin puolella.

Massiivipuusta huonekaluja tekevillä haasteena on koivun saatavuus. Monet yritykset voisivat kasvattaa tuotantoaan, jos vain koivutukki liikkuisi metsästä enemmän myös puusepän- ja huonekaluteollisuuden tarpeisiin. Suomessa metsätalous on perinteisesti perustunut volyyymiin, mutta tärkeää olisi muistaa, että metsätalouden arvoketjua kehittämällä voidaan samalla tukea lähialueiden yrittäjien toimintaa.

Tukkipuuta liikkeelle

Suomessa on suunnitteilla useampia biotuotetehdasinvestointeja Pohjois-Suomeen. Huomioitavaa on, että kuitupuun liikkeelle saattamiseksi myös tukkipuulle on löydettävä käyttökohteita. Alueen jatkojalostusmahdollisuuksien kehittämiseen sekä tuotteiden hyödyntämiseen alueellisessa rakentamisessa tulisi panostaa.

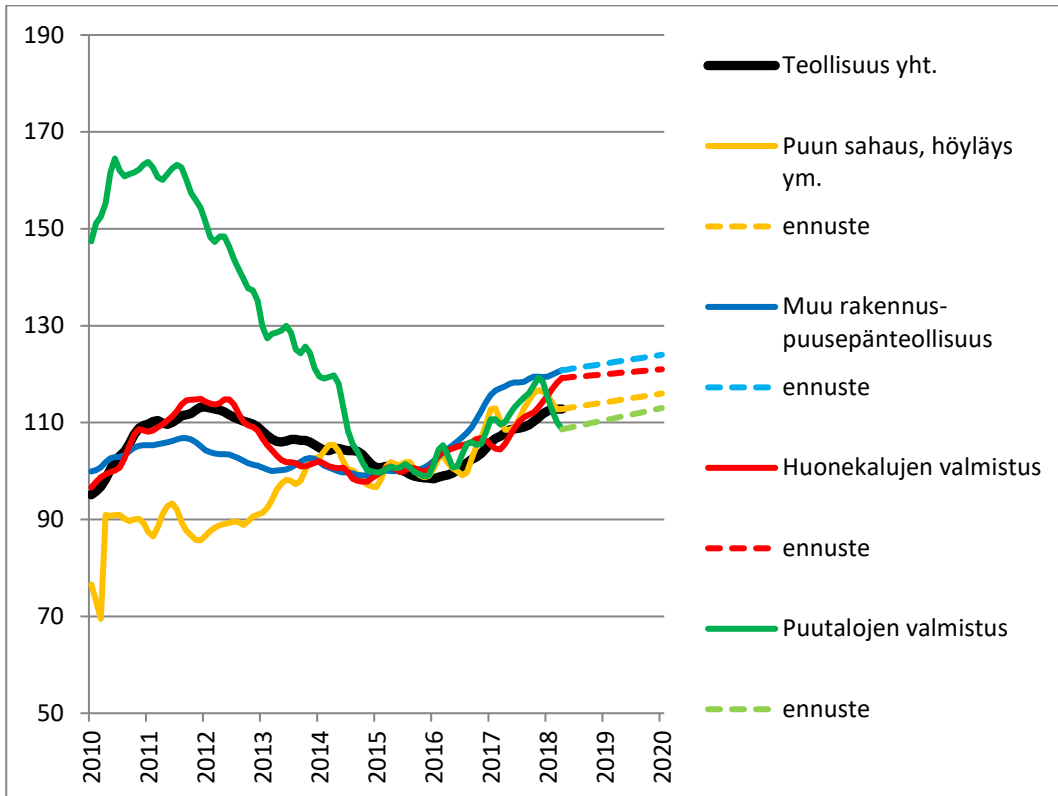
Kiertotalous ja muovin korvattavuus puutuotealan mahdollisuuksina

Materiaalien kiertäminen taloudessa ja teollisten sivuvirtojen entistä tehokkaampi hyödyntäminen korostuvat, mitä kiertotalousajattelu vielä tukee. Selkeänä trendinä on, että käytön jälkeisestä tuotteiden hävittämisestä siirrytään materiaalien uudelleen hyödyntämiseen. Uusiutuvien luonnonvarojen merkitys kasvaa entisestään. Puulla materiaalina on vahva rooli sekä kiertotalouden että biotalouden kehittämisessä ja niiden yhteensovittamisessa.

Euroopan komissio esitteli tammikuussa 2018 muovistrategian, joka on yksi kiertotalouden toimintaohjelman aloitteista ja jonka tavoitteena on vähentää muovijätteen aiheuttamia ongelmia. Kemiallinen metsäteollisuus on edelläkävijänä uudenlaisten puupohjaisten tuotteiden kehittämisessä, mutta myös mekaanisen puolen eli puutuoteollisuuden mahdollisuudet korvata muovia ovat suuret. Uusia puutuotealan innovaatioita tarvitaan ja niitä tulisi kehittää yli toimialarajojen. Puun ekologisuus ja uusiutuvuus ovat puun käyttöä edistäviä arvoja, jotka puhuttelevat myös loppukuluttajia.

Suurin osa puutuotteista menee suoraan tai välillisesti rakentamiseen. Rakentamisen on todettu olevan yksi suurimmista ympäristöä kuormittavista sektoreista. Siirtyminen teolliseen rakentamiseen tehostaa materiaalien käyttöä ja luo edellytyksiä jättemateriaalien hyötykäyttöön. Rakentamisen jättemateriaalien uudelleen hyödyntämisen merkitys korostuu, jolloin yritysten kannattaa panostaa tuotekehitykseen minimoidakseen materiaalien käyttöä ja parantaakseen niiden kierrätettävyyttä. Myös pakkauspuolella puutuotteiden materiaalien kierrossa on vielä parantamisen varaa.

Kuva 1. Liikevaihdon indeksin kehitys ja ennuste puun sahaus, höyläys ja kyllästys, huonekalujen, puutalojen ja rakennuspuusepäntuotteiden valmistuksessa 2010–4/2018 ja lähiajan ennuste. Vuosi 2015 = 100

Lähde: Tilastokeskus

Lisätiedot

toimialapäällikkö **Inkariina Sipiläinen**, Kainuun ELY-keskus, puh. 050 395 5083
kehittämispäällikkö **Katri Lehtonen**, työ- ja elinkeinoministeriö, puh. 029 506 4926